

L'illa dels records

Marta Julià

dibuixos de **Gemma Capdevila**

El far

L'Eulàlia vivia al far d'una petita illa, entre el vent i les onades. Tenia quasi deu anys i els cabells enrossits pel sol, les galtes rosades per la tramuntana i els ulls blaus de tant mirar el mar.

L'Eulàlia havia crescut observant les onades, escenari de les aventures que li explicava l'àvia i per on als vespres veia tornar la barca de pescar del pare.

Cada dia, quan l'Eulàlia arribava de l'escola, l'àvia l'esperava al balancí del costat de la finestra, amb un entrepà de sardines a la taula, les agulles de teixir entre les mans i una història a la punta de la llengua.

Mentre l'Eulàlia berenava, l'àvia li parlava de mars que onejaven segons el pensament dels navegants i de

mariners perduts en oceans sense terra. Algunes eren històries tristes i d'altres eren històries alegres, però sempre eren històries salades.

Només quan l'Eulàlia li feia la pregunta màgica, les paraules prenen gust de vainilla, sucre i canyella.

–Àvia, com eren els pastissos de la mare?

L'àvia somreia i mig aclucava els ulls, assaborint els records dolços de la seva filla: aquell tortell amb onades de xocolata que va cuinar el dia que l'Eulàlia va començar a gatejar, aquella trena de mars de maduixa en què la neta va bufar l'espelma del seu primer aniversari...

Era a través de les paraules de l'àvia que l'Eulàlia havia conegut sa mare, ja que quan va morir era tan petita, que no li'n quedava ni un record.

Els dies que s'entristia per haver-la oblidat, l'Eulàlia s'imaginava els dolços que li descrivia l'àvia, i li semblava que sentia la mare una mica més a prop.

L'àvia li deia que no era culpa seva que l'hagués oblidat: com que era tan menuda no havia pogut agafar els records prou fort i el vent se'ls havia endut mar endins.

El vent, li explicava l'àvia, bufava entre les cases i s'emportava els sons dels records que la gent no guardava prou bé. Sense el so que els cobria, els records s'oblidaven.

El vent s'enduia la memòria mar a través fins més enllà de l'horitzó, just al punt on sortia el sol.

Allà hi havia una illa que guardava els sons de tots els records oblidats. I era allà on romanien també els que l'Eulàlia havia perdut.

El pare de l'Eulàlia era molt silenciós. I les coses més importants, les expressava sense paraules.

Sortia a pescar de bon matí, quan la filla encara dormia. Al vespre, la llum del far li indicava el camí de retorn.

El diumenge era diferent. L'Eulàlia pujava a la barca amb ell i junts navegaven mar endins.

Al seu costat, l'Eulàlia havia après a escoltar. Ara ja distingia els sons de les onades, dels infinits plecs d'aigua que resseguien la barca. També coneixia les veus del vent i sabia de quin mar bufaven.

El pare l'havia ensenyat a sentir les ziga-zagues dels peixos a l'aigua, el moviment sinuós dels corrents marins, l'obrir i tancar de les petxines en respirar i, fins i tot, la dansa de les algues al fons del mar.

L'Eulàlia també sabia preveure la tempesta que s'acostava, quan el cel encara era ben blau. El pare li havia ensenyat a menar la barca amb mala mar i sempre

deia que era la millor marinera que havia vist en molt de temps.

Pare i filla navegaven fins que arribaven al punt del mig del mar. Allà la barca s'aturava i, en el silenci més profund, els dos contemplaven les onades calmades com paper de seda, el cel sense ni un núvol.

Quan el pare no la veia, l'Eulàlia espiava l'altra meitat del mar, que semblava igual de tranquil·la, però que ell l'havia advertit que era plena de perills. Cap mariner que hi havia entrat n'havia tornat mai més, i l'Eulàlia tenia prohibit, fins i tot, de posar-hi el rem.

El regal

El primer dia de primavera, l'Eulàlia va fer deu anys. Com cada aniversari, l'àvia va cuinar un pastís salat i li va regalar una bufanda de llana blava un pam més llarga que la de l'any anterior. El pare li va fer deu petons i li va donar una llibreta que mostrava aigües turqueses a la coberta.

L'Eulàlia, però, esperava un altre regal. El regal que la mare, abans de morir, havia demanat a l'àvia que li guardés pel seu desè aniversari.

L'àvia estava regirant els calaixos de l'habitació quan l'Eulàlia va treure el cap per la porta.

–Per què fas aquesta carona? No he oblidat pas el regal que falta –li va dir l'àvia, picant-li l'ullet–. Mmm, aquí no hi és, el devia guardar a l'armari dels llençols.

L'àvia i la neta van anar fins al safareig. De l'armari, però, només en van sortir llençols i coixineres. Les dues van continuar buscant per tot el far. Al rebedor, al menjador, a la cuina, a les habitacions. Fins i tot a la torre del far. Però el regal de la mare no apareixia enlloc.

–No recordes on el vas guardar? –va demanar-li l'Eulàlia amb una veu tan prima que quasi ni se la sentia.

–Ai la mar salada! No ho puc pas haver oblidat –va sospirar l'àvia, amoïnada. I, mirant la seva neta, va intentar somriure–. Me'n recordaré, petita marinera. Recordaré on el vaig guardar i tindràs el regal de la teva mare.

Però a l'Eulàlia fer deu anys ja no la il·lusionava gens ni mica.

Es va embolicar amb la bufanda, va agafar la llibreta nova i va pujar a la seva habitació.

Es va estirar al llit, just a sota de la finestra. El molinet de vent enganxat a la barana girava a gran velocitat. El cel era ple d'estrelles.

Amb els dits va resseguir les onades turqueses de la coberta del quadern, va agafar un llapis i va encetar la primera pàgina.

Damunt de l'escriptori s'acumulaven les llibretes de tons blavosos. Cada nit abans d'anar a dormir, l'Eulàlia escrivia el que havia viscut aquell dia. No volia que el vent s'endugués mai més cap dels seus records.

L'Eulàlia, però, no va apuntar què havia passat el dia del seu aniversari, sinó que va anotar un per un els oblits que l'àvia havia tingut aquell hivern.

El dissabte que l'àvia va tornar del mercat sense bosses. El vespre que va cuinar el sopar dues vegades. O la nit que, sense recordar que l'endemà l'Eulàlia tenia escola, la va despertar per anar a pescar calamars. Les dues havien esclatat a riure enmig del silenci del far, però als ulls de l'àvia l'Eulàlia hi havia vist un mar de tristesa.

L'Eulàlia va deixar d'escriure. A fora, no se sentia ni el so de les onades. De cop, el molinet va arrencar a girar a gran velocitat i un xiulet de vent va rodejar el far abans de perdre's mar enllà.

El vent s'estava enduent la memòria de l'àvia.

Aquella primavera, el vent va bufar dia sí i dia també, i ara un, ara un altre, l'àvia va anar perdent els records. L'Eulàlia els apuntava a la llibreta turquesa per no deixar-los escapar, però molts volaven mar endins abans que tingués temps d'escriure'ls.

Junt amb els records, l'àvia també va començar a oblidar les paraules. Cada vegada li costava més explicar els contes. A mitja història es quedava callada i mirava el mar buscant el mot que li faltava, però entre tantes onades, poques vegades el trobava.

L'àvia semblava cada vegada més preocupada i mantenia la mirada fixa al mar. Intrigada, l'Eulàlia es va acostar a la finestra, però l'àvia va tancar la cortina abans que la neta pogués mirar a fora.

–La mar salada, i que n'és de tard! A dormir, petita marinera.

–Sí, filla –va afirmar el pare, des de la cuina–, que demà tens escola. Ara pujaré a dir-te bona nit.

A l'habitació, l'Eulàlia va agafar els binocles que guardava a la tauleta de nit i va mirar per la finestra. El cel era negre. Al mar, no gaire lluny del far, hi brillava una flama. L'Eulàlia va enfocar-la i va descobrir un vaixell amb un petit foc encès al mig de la proa.

La nau semblava el vaixell de pirates del conte que li havia explicat l'àvia. Uns pirates que no buscaven or ni diners, sinó que, afamats de memòria, creuaven mars i oceans per robar objectes plens de records.

Un llamp va esquerdar el cel i l'Eulàlia va comptar els segons que tardava a sentir-se el tro.

-Set segons -va dir el pare, entrant a l'habitació just en el moment en què el tro feia tremolar el vidre de la finestra.

L'Eulàlia va deixar els binocles a la tauleta de nit i es va arraulir a sota de la manta.

-Pare, els pirates existeixen?

El pare va somriure i li va acariciar un floc de cabell.

-Només en els contes, filla. Només en els contes.

Pirates

L'endemà encara quedaven núvols al cel, tot i que ja no plovia. L'Eulàlia va baixar de l'autobús embolicada amb la bufanda, i abans d'entrar al far es va quedar a fora observant el mar. El vaixell de la flama ja no es veia, potser estava ancorat a alguna cala.

–Àvia, ja soc aquí! –va cridar, obrint la porta de casa.

En deixar la bufanda, l'Eulàlia es va adonar que el penjador de l'entrada estava buit. Les altres bufandes que l'àvia havia teixit any rere any havien desaparegut.

Algunes passes van ressonar al fons de la casa. L'Eulàlia va córrer fins a la sala del final, però no hi havia ningú. El balancí es balancejava solitari al costat de la finestra oberta.

–Àvia? –va tornar a cridar, en direcció cap a la cuina.

Els armaris estaven oberts: a dins només hi quedaven sis gots que el pare havia comprat feia poc. També era buida la vitrina on guardaven els ingredients i estris de pastissera de la mare, i que ningú no havia gosat tocar fins aleshores. L'Eulàlia va obrir el primer calaix, però el davantal de la mare que el pare solia acariciar, doblar i tornar a guardar al seu lloc, havia desaparegut.

Mar endins, una veu va cridar: “Hisseu les veles!”.

L'Eulàlia va córrer a obrir la finestra de la cuina i, entre el vent i les onades, va sentir la mateixa veu que bramava: “Ja tenim tots els records! Tornem a la nostra meitat del mar, per tots els oblits!”.

L'Eulàlia va pujar corrent a la seva habitació, va agafar els binocles i va continuar escales amunt. Necessitava veure el mar de banda a banda.

A la torre del far encara hi quedava l'antic telescopi que havia servit per controlar el mar. Ja feia anys que el far només s'encenia com a punt de referència pels vaixells i les barques, i el telescopi estava ple de pols. L'Eulàlia el va intentar enfocar però estava encallat, no el podia moure. Va tornar a agafar els binocles i va fitar primer el mar, després la costa. Aleshores el va veure.

De la petita cala on el pare amarrava la barca, en sortia el vaixell amb la flama a la proa i la bandera pirata onejant al pal major.

L'Eulàlia va baixar les escales del far de tres en tres i, corrent carena avall, va arribar a la caleta.

Allà va trobar l'àvia, sense cap abric, sense cap bufanda. Mirant el mar fixament. Com si busqués alguna cosa.

El vaixell pirata havia desaparegut.

–Àvia!

–Petita marinera... He sortit a buscar...

–A buscar què? –va demanar-li l'Eulàlia, agafant-la de bracet–. Tornem al far, que fa fred.

A poc a poc, les dues van fer camí cap a casa. Les gavines trencaven el silenci. A mitja carena, l'àvia es va aturar. Tenia la mirada tan clara com quan encara guardava tots els records.

–Estic oblidant ta mare, Eulàlia. M'has d'ajudar. Has de trobar la meva memòria.

–A on?

L'àvia va reposar la mirada al mar. I no va dir res més.

En arribar al far, l'àvia es va voler estirar al llit. L'Eulàlia la va acompanyar a l'habitació i, un cop dins, va notar que alguna cosa havia canviat.

A la tauleta de nit, el marc estava buit. La fotografia de la mare amb un pastís a les mans havia desaparegut.

Quan al vespre el pare va arribar de pescar, l'Eulàlia el va abraçar com feia temps que no l'abraçava. El jersei de llana feia olor de mar i a ella li va semblar que eren dins de la barca. Només allà era capaç d'explicar-li que el vent s'estava enduent la memòria de l'àvia.

–Durant massa temps he volgut creure que no passava res, em sap greu –va reconèixer ell, sense deixar-la anar.

–I avui han vingut els pirates de records! –va afegir ella.

–Les històries de l'àvia t'han omplert el cap de fantasia, Eulàlia. Els pirates no existeixen.

–T'ho dic de veritat! –va exclamar ella–. De debò que els he sentit i fins i tot he vist el vaixell!

Però el pare ja no l'escoltava.

–Així no podem continuar –va reflexionar ell–. Jo soc fora de casa tot el dia i l'àvia necessita una atenció que no puc donar-li. L'haurem de dur a una residència.

–No, pare, jo la cuidaré –va suplicar l'Eulàlia.

–Encara ets tan petita... Tu tampoc podràs quedar-te sola aquí.

–No soc petita –va protestar l'Eulàlia, posant-se ben dreta–. Ja tinc deu anys.

El pare va observar la lluna creixent reflectida a la superfície del mar. Tenia l'expressió de quan prenia una decisió i res ni ningú no el podia fer canviar d'opinió.

–Nosaltres també haurem de deixar el far.

Aquella nit, quan al far només se sentien el vent i les onades, l'Eulàlia es va penjar els binocles al coll i va agafar el bolígraf i la llibreta turquesa.

De puntetes, va entrar a l'habitació de l'àvia.

–Àvia, desperta't, que marxem –va xiuxiuejar l'Eulàlia.

–Que ja és de dia? –va demanar l'àvia, mig adormida.

–No, encara no. Anem a buscar la teva memòria.

L'àvia es va llevar i es va posar el vestit de diumenge.

En silenci, les dues van sortir de casa i van caminar carena avall fins a la cala on es balancejava la barca del pare. L'Eulàlia va pujar la primera i l'àvia la va seguir sense dubtar-ho. Il·luminada per la llum del far, la petita barca va abandonar l'illa.

Marta Julià va néixer un dia de primavera de l'any 1984 en un poble del cor de Catalunya. El que més li agrada, de sempre, és imaginar històries. De petita les vivia amb els Playmobil i als deu anys va descobrir que si les escrivia també podia viure-les. Per sort, ja que sinó potser encara ara jugaria a *clicks*. Va estudiar Periodisme a la UAB i més tard va volar als Estats Units on, a part d'aprendre Guió Cinematogràfic, va vendre *muffins* amb bicicleta pel carrer i va cuidar tres germans que semblaven la Wendy, el John i el Michael del País de Mai Més. Després va tornar a Barcelona i va estar un temps treballant a l'Acadèmia del Cinema Català. Però enyorava massa crear històries amb lletres, i s'hi va tornar a endinsar amb el màster en Creació Literària de la UPF. Poc després el tren la va portar cap al País Basc, on va viure uns quants anys i on ha vist unes albaides tan impressionants com les postes de sol més meravelloses. I on ha perdut més paraigües, també. Allà va començar treballant en una teteria i després va continuar prenent tes a dins d'una editorial. Un dia d'hivern que no plovia va néixer la seva filla Laia, i unes setmanes després, van pujar al tren de nou i van tornar a Catalunya. Aquí, ara, la Marta viu amb la seva família en un poble molt petit i encara (i espera que sempre) imagina històries. Les llegeix, les edita i les escriu en mil llibretes.